

ขอประทานเสนอ ท่านนายกรัฐมนตรี

ตามที่ส่งเรื่องร้องขอให้พิจารณาให้ความเป็นธรรมในเรื่องคดีของผู้ร้องซึ่งค้างการพิจารณาของศาลฎีกา มาให้กระผมพิจารณานั้น กระผมได้พิจารณาแล้วสำหรับคดีที่ผู้ร้องได้ร้องมานี้ไม่มีทางจะดำเนินคดีอย่างใดได้ เพราะเป็นเรื่องคำพิจารณาของศาล และทางรัฐบาลไม่มีทางที่จะติดต่อกับศาลฎีกาได้ เพราะจะเป็นการก้าวล่วงอำนาจศาล

ส่วนข้อความที่ได้เท่ามีคำสั่งว่า “ผมขอให้ทฤษฎีช่วยพิจารณาว่า การศาลก็เป็นคนธรรมดา อาจมีบกพร่องได้บ้างเหมือนกัน ถึงจะมีหลายศาลก็ตาม เพื่อเสาะหาความเป็นธรรมให้แก่ราษฎรมากยิ่งขึ้น จะควรทำประการใดดี” นั้น กระผมของประทานเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

ความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากคำพิพากษาของศาลนั้นมีสองประการ คือ

(๑) ความคลาดเคลื่อนในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง

(๒) ความคลาดเคลื่อนในการวินิจฉัยข้อกฎหมายดังจะขอกราบเรียนตามลำดับ

ความคลาดเคลื่อนในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง กระผมเห็นว่าไม่มีทางที่จะให้ผู้พิพากษารับผิดชอบได้ เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ มาตรา ๑๐๓ ก็ได้มีบทบัญญัติรับรองความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งรวมถึงการชี้ขาดข้อเท็จจริงด้วย เช่นชี้ขาดว่าจำเลยได้กระทำความผิดอาญาตามฟ้องหรือไม่ เป็นต้น และโดยที่ผู้พิพากษาไม่เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง และผู้พิพากษาที่เห็นเหตุการณ์โดยตนเองก็ไม่อาจพิจารณาพิพากษาได้ เพราะอาจเห็นเหตุการณ์มากไป หรือน้อยไป อันจะทำให้ไม่สามารถพิจารณาพิพากษาอรรถคดีโดยเที่ยงธรรม การชี้ขาดข้อเท็จจริงของผู้พิพากษาจึงอาศัยความเชื่อพยานหลักฐานเป็นสำคัญ ฉะนั้น จึงอาจเป็นได้ว่าพยานชุดเดียวกัน ผู้พิพากษาคณะหนึ่งเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิด ผู้พิพากษาคณะหนึ่งไม่เชื่อว่าจำเลยกระทำความผิดหรือศาลล่างเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิด แต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาซึ่งไม่ได้ฟังพยานโดยตนเองอาจเชื่อว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด และไม่มีทางจะตรวจสอบความถูกต้องได้ กระผมเห็นว่า ในข้อที่ผู้พิพากษาชี้ขาดข้อเท็จจริงนี้ ที่รัฐธรรมนูญมอบให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้พิพากษานั้นชอบแล้ว เป็นหลักประกันแก่ประชาชนที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาโดยผู้พิพากษาที่วางตนเป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใด และเป็นผู้พิพากษาที่ได้ตั้งไว้เป็นประจักษ์ล่องหน้า ไม่ใช่แต่งตั้งขึ้นเฉพาะคดีใดคดีหนึ่งโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามในกรณีที่ปรากฏว่า มีหลักฐานที่แสดงว่าผู้พิพากษา พิจารณาโดยแก่งัดความรู้สึกหรือโดยรับสินบนก็มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายแพ่งและอาญาเอาโทษอยู่แล้ว

ในเรื่องข้อเท็จจริงนี้ ศาลต่างประเทศได้มีวิธีการอยู่สองวิธี คือ (๑) ให้ลูกขุนซึ่งคัดเลือกจากราษฎรธรรมดาที่ไม่รู้กฎหมายเป็นผู้ชี้ขาดข้อเท็จจริงให้ผู้พิพากษาวินิจฉัยเฉพาะข้อกฎหมาย หรือ (๒) ตั้งราษฎรให้เป็นผู้พิพากษาสมทบซึ่งจะเป็นผู้ชี้ขาดข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายร่วมกับผู้พิพากษาธรรมดาที่เป็นผู้รู้กฎหมาย ในเรื่องนี้กระผมจะได้เสนอคณะกรรมการปรับปรุงกิจการศาลพิจารณาต่อไป

ความคลาดเคลื่อนในการวินิจฉัยข้อความ กระผมเห็นว่าศาลสูงคือศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาอยู่ในฐานะที่จะพิจารณาความบกพร่องของผู้พิพากษาได้ จริงอยู่ปัญหากฎหมายบางข้อย่อมอาจตีความได้สองทาง ซึ่งผู้พิพากษาศาลล่างกับศาลสูงอาจมีความเห็นไม่ตรงกันได้ และถ้าผู้พิพากษาศาลล่างสุจริตแล้วก็มีมีทางเอาผิดได้ เพราะไม่แน่ว่าความเห็นของฝ่ายใดเป็นฝ่ายถูก แต่มีบางกรณีที่ปรากฏชัดว่าผู้พิพากษาดัดสินผิดพลาด เช่น ใช้กฎหมายที่ถูกยกเลิกแล้ว หรือพิจารณาพิพากษาคดีโดยขัดแย้งกับตัวบทกฎหมายโดยตรง ในกรณีเช่นนี้ ควรจะมีระเบียบการให้ศาลสูงแจ้งไปยังกระทรวงยุติธรรม เพื่อเสนอ ก.ต. เพื่อให้ความเห็นชอบในทันทีที่จะให้ออกจากราชการฐานหย่อนความสามารถต่อไป อย่างไรก็ดี ในกรณีที่ปรากฏว่าผู้พิพากษาได้พิพากษาโทษแก่ผู้ต้องหาหรือโดยรับสินบน ก็มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะอาญาเอาโทษอยู่แล้ว

ตามหลักรัฐธรรมนูญ ผู้ใดมีอำนาจผู้นั้นต้องมีความรับผิดชอบ ข้อยกเว้นคงมีเฉพาะผู้พิพากษา ทั้งนี้ เนื่องจากเหตุผลที่ว่า ถ้าผู้พิพากษามีอคติแล้ว ก็จะเป็นการชู้ฉ้อเสียภาพของประชาชน และโดยเหตุนี้ในทุกประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงให้อิสระในการพิจารณาพิพากษารรลดคดีแก่ผู้พิพากษา ปัญหาที่ว่าจะมีทางแก้ไขได้จึงมีเฉพาะในทางตัวบุคคล คือ จะต้องเลือกเฟ้นผู้พิพากษาที่ทรงคุณวุฒิในทางวิชาการ เอาใจใส่ในการศึกษาวิชากฎหมายให้มีความรู้ก้าวหน้าอยู่เสมอ เพื่อหยั่งทราบเจตนารมณ์ของกฎหมายสมัยใหม่ได้ แต่ข้อที่สำคัญที่สุดก็คือการคัดเลือกผู้พิพากษานี้จะต้องคำนึงในแง่ศีลธรรม วัฒนธรรม ให้มาก เพราะผู้ที่มีอำนาจมากเท่าใด ถ้าขาดศีลธรรมและวัฒนธรรมแล้วก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่โตได้ ฉะนั้น ถ้าจะมีวิธีคัดเลือกผู้พิพากษาในด้านศีลธรรมบ้างก็จะเป็นการสมควร ซึ่งกระผมจะได้เสนอคณะกรรมการปรับปรุงกิจการศาลพิจารณาต่อไปเช่นเดียวกัน

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒๕ ก.พ. ๙๗